

Sote-valvonnan yhdyspinnoista: case Neuvola / Koulu- ja opiskeluth / Opiskeluhuolto

Aluehallintovirasto

@AVItwiittaa

“

**Yhdyspintojen
toimivuuden
varmistaminen**

Aluehallintovirasto

Valvonnan yhdyspinnat

- Yhdyspinnalla tarkoitetaan kahden tai useamman organisaation välistä toiminnallista yhteyttä tai liityntäpintaa, jossa korostuu yhdessä tekemisen merkitys.
- Yhdyspintojen **toimivuus** on **eräs oleellisimmasta kohdista** kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävänjaon toimivuudessa.

Yhdyspintojen valmisteluryhmä | Soteuudistus

Hyvinvoivat lapset, nuoret ja perheet kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisenä asiana ja tavoitteena

Lastensuojelulaki (417/2007) 12§, sote-100 muutoksin, HE 56/2021 vp, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021)

Sekä kunnalla että hyvinvointialueilla on hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyviä tehtäviä

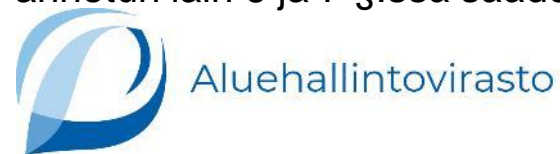
● Kunta

- laatii lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskevan **lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman**
- **seuraa** kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin

● Hyvinvointialue

- **laatii** lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskevan **alueellisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman**
- **seuraa** asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin

Kunnan ja hyvinvointialueen on **tehtävä yhteistyötä** suunnitelmien **laadinnassa** siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Hyvinvointialueen ja kuntien neuvottelu

Hyvinvointialueen ja kuntien on **neuvoteltava vähintään valtuustokausittain** tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä **yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta**.

- Neuvoteltavia asioita ovat mm. asukkaiden tarpeiden mukaiset palvelut ja palveluketjut, hyvinvoinnin edistäminen, tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja tukipalvelujen järjestäminen
- Lisäksi tulee sopia mm. yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.
- Hyvinvointialueiden ja kuntien **valtuustojen tulee hyväksyä neuvottelutulos**. Neuvottelutuloksen pohjalta voidaan laatia tarkentavia tehtävälakohtaisia yhteistyösopimuksia.

(Laki hyvinvointialueesta (611/2021, 14 §), (HE 241/2020 vp s. 525)

“

Kunta -
hyvinvointialue

Aluehallintovirasto

Yhdyspintoja lasten ja nuorten kontekstissa

Muun ohella

- **Opiskeluhoito**
- Varhaiskasvatus
- Lastensuojelu
- Puheterapia
- Eriyisen tuen tarpeen tunnistaminen
- Opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastus

Opiskeluhoolto opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnalla

- Opiskeluhoollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013)
  - ❑ **Yhteisöllinen opiskeluhoolto** eli koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukainen ennaltaehkäisevä koko oppilaitosyhteisöä tukeva toiminta
  - ❑ **Yksilökohtainen opiskeluhoolto eli opiskeluhooltopalvelut**
    - Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut (8 §)
    - Opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut (7 §)
    - Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto (5 ja 14 §)
- **Hyvinvointialue**, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti. (29.6.2021/633)
- **Koulutuksen järjestäjän** on järjestettävä opiskeluhoolto **yhteistyössä** opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhooltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu **toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus**.
- Opiskeluhooltopalveluiden on oltava oppilaiden ja opiskelijoiden **helposti saatavissa**
  - ❑ Palvelut on järjestettävä **ensisijaisesti koululla tai oppilaitoksessa**. Opiskeluterveydenhuollon palvelut voidaan järjestää myös muussa terveydenhuollon toimipisteessä
  - ❑ Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän on tarjottava tarkoitukseen **soveltuvat tilat**
  - ❑ Opiskeluhoollon työntekijöiden **tehtävät eivät muutu**
  - ❑ Yhteistyö opetustoimen työntekijöiden kanssa

(OpHuL 9 §, HE19/2022: Terveydenhuoltolaki 15 a § (25.5.2022/378))

“

**Oma-
valvonnalla
yhdyspinnan
toimivuuden
varmistaminen**

Aluehallintovirasto

Oma- valvonnan näkökulma

- Tehtävien lainmukainen hoitaminen varmistettava *omavalvonnalla*
- Lainsäädännöllä pyritty varmistamaan yhdyspinnan toimivuus

Opiskeluhuollon yhteistyörakenteet ja yhteistyö

Oppilas
Opiskelija

- **Monialainen asiantuntijaryhmä, joka kootaan tapauskohtaisesti oppilaan tueksi (OphL 14 §)**

➤ Yksittäistä oppilasta koskeva opiskeluhoitokertomus/ -rekisteri

Oppilaitos

- **Oppilaitoskohtainen monialainen opiskeluhoitoryhmä (OphL 14 §)**

➤ Opiskeluhoollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi oppilaitoskohtaisesti

Koulutuksen
järjestäjä

- **Monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä (OphL 14 §)**

➤ Opiskeluhoollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi koulutuksen järjestäjäkohtaisesti

• **Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma** (lisätään kunnan/kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan)

Hyvinvointialue

- **Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä (OphL 14 a §, ThL 15 a §)**

➤ Hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelin

➤ Hyvinvointialue muodostaa

• **Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma** (liitetään alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan)

Hyvinvointialueen on opiskeluhoitopalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa - myös vanhempien ja huoltajien, oppilaiden ja opiskelijoiden, opiskeluhoito- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. (ThL15 a §)

Aluehallintovirasto

Suunnitelmallinen yhteistyö

● Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma (OPhL 13 §)

- Kokoaan yhteen oppilaitoskohtaisia tietoja
- Sisältää myös koulutuksen järjestäjäkohtaiset tiedot
- Opetushallitus uudistaa opetussuunnitelmien perusteet ja määräykset ammatillisen koulutuksen opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista sekä opiskelijahuollon tavoitteista niin, että koulutuksen järjestäjät ottavat uudet 13 §:n mukaiset opiskeluhoitosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023 alkaen.
- Liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan

● Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma (OphL 13 a §)

- Hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittain
- Perustuu koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin
- Liitetään alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan

Opiskeluhoolto opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnalla – mitä muuttuu

- **Opiskeluhoitopalvelut yhden järjestäjän (hyvinvointialueen) vastuulle**
  - Toiminnallinen kokonaisuus
- Opiskeluhoitopalvelujen henkilöstö, mukaan lukien **psykologit ja kuraattorit** sosiaali- ja terveystoimen palvelukseen, työnantajaksi hyvinvointialue
- Opetus- sekä sosiaali- ja terveystoimen yhteistyö muuttuu **kunnan sisäisestä** yhteistyöstä kunnan **opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen yhteistyöksi**
  - Tarvittavat yhteistyörakenteet ja suunnitelmallisesta yhteistyöstä sopiminen
- **Opiskeluhoolto ja asiakirjat .**
  - Yhteisöllinen opiskeluhoollon dokumentointi ei sisällä henkilötietoja, kohdentuu opiskeluyhteisöön
  - Yksilökohtainen opiskeluhoolto (OphL 20 §)
    - **Monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon kirjaukset** kirjataan koulutuksen järjestäjän ylläpitämään opiskeluhoitokertomukseen
    - **Lääkärien, terveydenhoitajien ja psykologien yksilökohtaista** työtä koskevat kirjaukset kirjataan terveydenhuollon potilasasiakirjoihin
    - **Kuraattorien yksilökohtaista** työtä koskevat tiedot kirjataan sosiaalihuollon asiakirjoihin

Kts. tarkemmin 377/2022, 20 §

**Opiskeluhoolto
on osa lasten
ja nuorten
palvelujen
kokonaisuutta**

Opiskelijan oikeus saada tarvitsemansa palvelut

- Palveluiden oikea-aikaisuus, laatu ja asianmukaisuus (asetus 338/2011)
- **Suunnitelmallinen yhteistyö eri toimijoiden kesken**
- **Kaikkien toimijoiden vastuiden ja toimintaympäristön huomioiminen omaevalvontasuunnitelmassa**
- Opiskeluhoollon **yhteistyörakenne ja -käytännöt tulee sovittaa osaksi kunnan ja hyvinvointialueen laajempaa yhteistyökokonaisuutta**
- Hyvinvointialue ja kunta voivat sopia yhteistyöstä tarkemmin **neuvottelussa** (laki hyvinvointialueesta 14 §)
- Kunnat ja hyvinvointialueet voivat halutessaan hyödyntää opiskeluhoollossa järjestämislain 6 ja 7§ mukaista **hyte-neuvottelukäytäntöä**, jolloin raportointi ja neuvottelut toteutettaisiin **vuosittain** tai sopia tiiviimmästä yhteistyöstä haluamallaan tavalla muutoin.

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja palveluiden toteutuminen

- Yhä useampi lapsi ja nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja on vastannut kouluterveyskyselyssä kokeneensa masennusta vähintään kaksi viikkoa (thl.fi/kouluterveyskysely)
- Lasten ja nuorten palveluiden tilanne hyvinvointialueiden aloittaessa toimintaansa:
  - THL:n keväällä 2021 tekemän neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon seurantatutkimuksen mukaan kunnat eivät järjestäneet lakisääteisiä terveystarkastuksia kaikilta osin säädösten mukaisesti. THL:n Avohilmo-tiedot vahvistavat tulosta, minkä lisäksi valvontaviranomaisille on tullut yhteydenottoja asiassa.
  - Kunnat ovat joutuneet siirtämään henkilökuntaa koronapandemian takia tartuntatautilain mukaisiin ja kiireellisempiin tehtäviin
  - Lasten ja nuorten palveluiden hoitovaje on kasvanut
  - Muuttunut maailmantilanne vaikuttaa monin tavoin lasten ja nuorten elämään

“

Lasten , nuorten
ja perheiden
oikeus

tarvitsemiinsa
palveluihin

Aluehallintovirasto

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011

- asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että lasta odottavien naisten ja perheiden sekä alle kouluikäisten lasten, oppilaiden ja heidän perheidensä sekä opiskelijoiden **terveysneuvonta ja terveystarkastukset ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia**

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja palveluiden toteutuminen

- Lapsilla ja nuorilla on oikeus tarvitsemiinsa palveluihin – on aika suunnitella, miten palvelujen saatavuus ja laatu toteutetaan
- Omavalvontasuunnitelma
- Hyvinvointialueen tulee ohjata ja valvoa sekä omana palveluna tuottamiaan palveluja että mahdollisesti ostamiaan palveluja ja näiden alihankkijoita

Aluehallintovirasto